

Elżbieta Bobryk

Rozwój kompetencji kluczowych uczniów Zespołu Szkół w Łysowie

Zespół Szkół w Łysowie jest szkołą, w której od sześciu lat realizowane są projekty edukacyjne finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jest to szkoła wiejska, położona na terenie gminy Przesmyki w powiecie siedleckim. W skład Zespołu Szkół wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum; uczęszcza tu około 130 uczniów.

W latach 2005-2010 realizowaliśmy trzy projekty finansowane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006, Priorytet 2.1. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy: „Szkoła Marzeń, Szkoła Równych Szans, Przyjazna Szkoła” oraz projekt finansowany w ramach Priorytetu IX, Poddziałanie 9.1.2. „Równy start w przyszłość”. W zależności od czasu trwania projektów, liczby osób nimi objętych, środków finansowych, prowadziliśmy w ramach jednego projektu od 3 do 14 działań.

Przystępując do sporządzania projektów, zawsze zadajemy sobie pytanie o problemy i bariery, jakie chcemy wyeliminować w dostępie do edukacji naszych uczniów. Jednocześnie nie możemy zapominać o tym, że realizowane w ramach projektu działania powinny rozwijać kompetencje kluczowe. Środki finansowe plus pomysł na projekt dają możliwość poszerzenia oferty edukacyjnej szkoły o niestereotypowe zajęcia pozaszkolne, które w pełni wpisują się w zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Wpływ projektu „Przyjazna Szkoła” na rozwój kompetencji informatycznych oraz kompetencji społecznych i obywatelskich

W każdym z realizowanych przez nas projektów duży nacisk kładliśmy na rozwój kompetencji

informatycznych. Projektem szczególnym, który od początku do końca opierał się na stosowaniu nowoczesnych technologii i już na etapie sporządzania projektu rozwojowego wymagał uwzględnienia stosowania nowoczesnych technologii i e-learningu w procesie nauki oraz organizacji zajęć pozalekcyjnych, był projekt „Przyjazna Szkoła”.

Na potrzeby uczestniczących w projekcie szkół została stworzona platforma internetowa, która służyła do wymiany informacji, za jej pomocą mogliśmy korzystać ze wsparcia ekspertów przy wdrażaniu projektu rozwojowego, przeglądać bazę dobrych praktyk i przenosić je na własny grunt; prowadzona była cała sprawozdawczość z realizacji projektu.

W ramach projektu nasi uczniowie, korzystając z otrzymanych materiałów (kamera video, programy do cyfrowej obróbki obrazu i dźwięku, książki o tematyce filmowej, kurs e-learningowy „Przewodnik młodego filmowca”), nakręcili film pt. „Łysowska akademia sportu”, który był swobodną kroniką naszego projektu oraz najważniejszych wydarzeń sportowych w naszej szkole. Dlaczego właśnie film? Różne media, w tym również film, towarzyszą nam na każdym kroku, stały się wszechobecnym elementem życia młodych ludzi. Sztuka filmowa wykorzystana na potrzeby edukacji rozwija wrażliwość uczniów, przygotowuje do samodzielnego i świadomego obcowania z kulturą, wspomaga realizację celów zawartych w podstawie programowej przedmiotów humanistycznych i ścieżek międzyprzedmiotowych, może stać się atrakcyjnym narzędziem służącym zarówno nauczaniu właściwie każdej tematyki, jak i promocji szkoły.

Na etapie przygotowania i realizacji pomysłu nakręcenia filmu uczniowie mieli okazję do kształ-

towania kluczowych umiejętności, takich jak: komunikacja, praca w zespole, twórcze rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie. I ważne było to, że ta forma zajęć pozalekcyjnych była atrakcyjna dla uczniów, bo to oni okazywali się kreatorami tego, co się na zajęciach działo: osiągnięcia technologii cyfrowej wykorzystali w sposób twórczy, opracowali scenariusz filmu, podzielili się zadaniami, ustalili harmonogram prac i przy pomocy nowoczesnych narzędzi multimedialnych wcielili w życie swoje pomysły. Film okazał się też ważnym narzędziem w edukacji obywatelskiej, bo powstały prace, które dotyczyły społeczności lokalnej.

Kolejnym ważnym elementem projektu było wykorzystanie e-learningu jako narzędzia uzupełniającego prowadzone zajęcia pozalekcyjne. Za pośrednictwem platformy internetowej projektu uczniowie uczestniczyli w kursach e-learningowych i było to ich pierwsze spotkanie z taką formą edukacji. Kurs: „Przewodnik młodego filmowca” (III-IV 2008 roku) ukończyło 8 uczniów. Podczas kursu uczniowie mieli okazję zapoznać się z historią kinematografii, różnymi szkołami filmowymi. Udział w kursie zachęcił młodzież do nakręcenia własnego filmu.

Kurs: „Społeczeństwo Obywatelskie, poziom gimnazjalny” (II-III 2008 roku) ukończyło 37 uczniów (80% gimnazjalistów). Uczniowie zapoznali się z ideą społeczeństwa obywatelskiego, działalnością III sektora – organizacji pozarządowych. Tematyka kursu stanowiła punkt wyjścia do przeprowadzenia z uczniami zajęć nt. „Społeczeństwo obywatelskie w naszej gminie”, podczas których uczniowie m.in. wskazali problemy dotyczące ich środowiska i przy wykorzystaniu poznanych sposobów wpływania na decyzje władz zaproponowali sposoby ich rozwiązania.

Kolejnym zadaniem, przed jakim stanęli uczniowie, było stworzenie mapy aktywności organizacji pozarządowych, firm i instytucji działających na obszarze gminy i powiatu. Informacje na temat tych organizacji umieszczali na platformie internetowej projektu. Dzięki temu znacznie poszerzyła się ich wiedza na temat organizacji pozarządowych działających w naszym regionie.

Niezamierzonym, ale bardzo budującym efektem projektu „Przyjazna Szkoła” było zaangażowanie się szkoły w akcję „1% dla mojej szkoły”. Nie tyle ważny jest aspekt finansowy tego przedsięwzięcia, co sama jego idea i oddźwięk wśród społeczności lokalnej. Akcje tego typu stanowią ważny element budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Wpływ projektu „Równy start w przyszłość” na rozwój kompetencji kluczowych – porozumiewanie się w językach obcych oraz rozwój kompetencji matematycznych

Wśród opublikowanych przez CKE zestawień dotyczących wyników egzaminu gimnazjalnego znajdują się informacje pokazujące różnice na poziomie 6-7 punktów między wynikiem z egzaminu z języka angielskiego przeciętnego ucznia z gimnazjum na wsi a ucznia ze szkoły w dużym mieście. Ta tendencja utrzymuje się od początku wprowadzenia egzaminu z języka angielskiego w gimnazjum. Mając świadomość problemu dysproporcji w znajomości języków między dziećmi ze wsi i miast, w projekcie „Równy start w przyszłość” położyliśmy duży nacisk na organizację dodatkowych zajęć z języka angielskiego. Na potrzebę organizacji zajęć tego typu wskazywały badania, jakie przeprowadziliśmy przed przystąpieniem do pracy nad projektem, z których wynikało, że tylko dwie osoby z gimnazjum uczęszczają na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego organizowane poza szkołą, zaś zarówno rodzice, jak i uczniowie zgłaszali potrzebę organizacji takich zajęć w szkole. Nie chcieliśmy, aby to były kolejne obowiązkowe zajęcia, na które uczniowie przychodzą, bo muszą. Zajęcia były nastawione na zwiększenie zainteresowania językiem obcym, głównie dzięki zastosowaniu nowoczesnych metod i pomocy dydaktycznych. W związku z tym została urządzona cyfrowa pracownia językowa i możliwe było zindywidualizowanie pracy z uczniami nawet podczas zajęć w grupie.

Uczniowie rozwiązywali zadania bezpośrednio związane z egzaminem gimnazjalnym. Bardzo dokładnie zapoznali się ze strukturą i przebiegiem egzaminu gimnazjalnego oraz specyfiką zadań egzaminacyjnych. Rozmowy na temat strategii rozwiązywania poszczególnych typów zadań sprawiły, że we właściwy sposób rozwiązywali zadania i wiedzieli, na co należy zwrócić szczególną uwagę podczas egzaminu.

Jednym ze sposobów mających zachęcić uczniów do nauki języka angielskiego było poznawanie kultury i tradycji krajów anglojęzycznych. Uczniowie przygotowali imprezę pod hasłem „Halloween Disco” oraz inscenizacje sztuk: „Little Red Riding Hood – modern version” oraz „The Snow White”, które zaprezentowali społeczności szkolnej i lokalnej.

O tym, że osiągnęliśmy zakładane w ramach działania rezultaty, a udział uczniów w projekcie

przyczynił się do podniesienia przez nich kompetencji w zakresie porozumiewania się w języku obcym, świadczą wyniki egzaminu gimnazjalnego, które są zwykle wyższe niż średnia powiatu, województwa i kraju.

Wyniki z egzaminu gimnazjalnego – język angielski				
	PG w Łysowie	powiat	województwo	kraj
2009 r.	35,22	27,18	31,48	30,63
2010 r.	37,94	25,65	30,52	29,88
2011 r.	27	23,86	29,16	28,28

Edukacja matematyczna jest istotnym składnikiem wszechstronnego i harmonijnego rozwoju dziecka. Niestety bardzo często kojarzy się uczniom tylko z konkretnym przedmiotem szkolnym, często sprawiającym problemy, i z monotonnymi zadaniami. Uczniowie nie mają świadomości, że matematyka bardzo rozwija ich ogólną umiejętność sprawnego myślenia, niezależnie od jej zastosowania.

„Odkrywamy matematykę przez zabawę” – było to działanie skierowane do uczniów klas IV-VI i miało na celu podniesienie sprawności matematycznych poprzez gry edukacyjne i zabawy w rówieśniczej grupie wsparcia. Gry i zabawy dydaktyczne dostarczały wielu okazji do kształtowania pożądanych umiejętności, sprawności i nawyków. Na lekcjach, podczas których bawimy się i gramy, nie ma mowy o nudzie. Wszystkie czynności, które dzieci wykonują, szczególnie przy konstruowaniu gier, sprzyjają rozwojowi rozumowania operacyjnego. Uatrakcyjnieniem zajęć były konkursy, w których uczniowie w praktyce mogli sprawdzić swoje umiejętności oraz kształtować umiejętności pracy w grupie.

„Z naukami ścisłymi za pan brat” – zajęcia pozalekcyjne dla uczniów gimnazjum prowadzone były w dwóch blokach: matematyczno-fizycznym i biologiczno-chemicznym. Miały na celu rozwijanie umiejętności kluczowych, lepsze przygotowanie do egzaminu gimnazjalnego, stworzyły możliwość pomocy uczniom słabszym, a jednocześnie pozwoliły na rozwijanie zainteresowań. Uzupełnieniem zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych był udział uczniów w festiwalach naukowych, wykładach pokazowych, wyjazdach edukacyjnych. Dzięki uczestnictwu w projekcie uczniowie rozwinęły swoje kompetencje z zakresu przedmiotów ścisłych, co miało istotny wpływ na wyniki egzaminów gimnazjalnych oraz możliwość kontynuacji nauki w wybranych przez uczniów szkołach.

Uczniowie zdecydowanie częściej zaczęli wybierać klasy o profilach ścisłych.

Udział w projektach miał pozytywny wpływ na wyniki uczniów w nauce oraz wyniki egzaminów zewnętrznych.

Wyniki z egzaminu gimnazjalnego – część matematyczno-przyrodnicza				
	PG w Łysowie	powiat	województwo	kraj
2009 r.	32,79	26	27,53	26,03
2010 r.	30,06	24,17	24,96	23,90
2011 r.	27,30	23,48	24,54	23,63

Kształtowanie umiejętności uczenia się poprzez udział uczniów w kursie „Sztuka uczenia się”

Zarówno w projekcie „Szkoła Równych Szans”, jak i „Równy start w przyszłość” uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w kursach mających na celu trening technik efektywnego uczenia się.

„Sztuka uczenia się” – kurs technik stymulujących rozwój i wspierających proces uczenia się. Projekt zakładał objęcie 50-godzinny treninżem efektywnych technik uczenia się uczniów szkoły podstawowej klas IV-V oraz 20-godzinny treninż uczniów klasy VI. Najważniejszym założeniem treninżu było zdobycie przez uczniów umiejętności skutecznego i szybkiego uczenia się, a na tej bazie śmiałe planowanie dalszej nauki. Uczniowie poznali techniki czytania ze wskaźnikiem, ćwiczyli poszerzenie pola widzenia, antycypację, czytanie selektywne oraz mnemotechniki pomagające w zapamiętywaniu i utrwalaniu wiedzy. Co drugie zajęcia przeprowadzany był test mający na celu zmierzenie szybkości czytania, stopnia zrozumienia tekstu i efektywności czytania. Po przeprowadzeniu 3 testów można było zauważyć u uczniów wzrost szybkości czytania (od 20 do 100%). Szczególnie ważna z punktu widzenia efektów, jakie miał przynieść ten kurs (zwiększenie tempa czytania oraz zrozumienia tekstu), była praca uczniów w domu, zwłaszcza ćwiczenie czytania ze wskaźnikiem (około 30 minut dziennie). Stąd między innymi duża różnica w postępach uczniów.

Został również przeprowadzony test pozwalający uczniom poznać ich style uczenia się oraz uzyskać wskazówki do uczenia się związane z indywidualnym stylem przetwarzania informacji. Uczniowie poznali mnemotechniki pomagające w nauce języków obcych, czytanie selektywne oraz sposoby konstruowania notatek (mapa pamięci, notatki wewnętrzne, notatki zewnętrzne).

W obecnych czasach umiejętność szybkiego i skutecznego pozyskiwania wiedzy daje szansę na zdobycie dobrego wykształcenia oraz bycia mobilnym na rynku pracy w przyszłości. Dlatego tak ważne jest wyposażenie uczniów w te umiejętności.

Udział w projektach finansowanych z EFS daje uczniom szansę na rozwój swoich zainteresowań, co przekłada się na rozwój ich kompetencji kluczowych oraz ma istotny wpływ na wyniki egzaminów zewnętrznych. Poprzez aktywny udział w zajęciach nabywają oni umiejętności pracy w zespole, stosowania wiedzy w praktyce, analitycznego, logicznego i twórczego myślenia. Udział w projekcie stanowi inspirację i motywację dla uczniów do wyznaczania celów edukacyjnych i ich osiągania, co w przyszłości stanowić może solidną podstawę do podejmowania nauki

na wyższych etapach kształcenia, w tym także do wyboru kierunku przyszłych studiów.

Dla szkoły jako instytucji oraz dla nauczycieli realizacja projektów była również nowym wyzwaniem, dzięki któremu mogą zdobyć wiele cennych doświadczeń. Można zmienić, często nieprawdziwy zresztą, obraz szkoły jako nieciekawej i nudnej i pokazać, że może być kreatywna i innowacyjna, posiadać bogatą i interesującą ofertę zajęć, stać się silnym ośrodkiem życia kulturalno-oświatowego, być szkołą przyszłości.

Autorka jest nauczycielką w Zespole Szkół w Łysowie, wielokrotną autorką i koordynatorką projektów szkolnych

*Jedynym rozsądnym sposobem wychowania
jest oddziaływanie własnym dobrym przykładem,
a jeśli to nie odnosi skutku, to przykładem odstrasającym.*

Albert Einstein